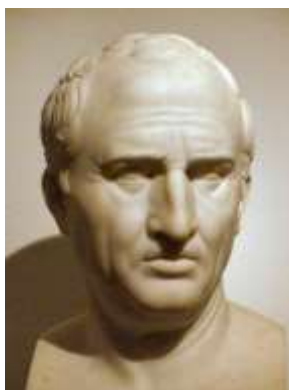


## Co se změnilo od časů starého Říma ?



Marcus Tullius Cicero

3. 1. – 7. 12. 43 př. n. l., římský řečník, republikánský politik, filosof a spisovatel.

\* \* \*

**Legum servi sumus ut liberi esse possimus.**

*Jsme podrobeni zákonům, abychom mohli být svobodní.*

### **Motto:**

Co asi prožívali lidé, jejichž myšlenky jsou v dalším soustředěny? Jaké situace a s kým je prožili, když poté vyslovili závěry tak STRUČNÉ, MOUDRÉ a zhusta i velmi SKEPTICKÉ!

Když potom porovnáme jejich tisíce let staré bonmoty s vlastními soudobými prožitky, jsme oprávněni ptát se: „**Změnilo se za ty tisíce roků vůbec něco?**“ Neprotékal starobyrou společností tentýž hnis, který nyní protéká naší společností?

Je na laskavém čtenáři, aby si povšiml, že za ony tisíce roků našich dějin se toho v našem lidství až tak moc nezměnilo. A pokud se něco měnilo, tak spíše jen technologie.

## Předmluva

Lidé si odedávna po všechny generace předávají životní zkušenosti v podobě přísloví a pořekadel. Mají je všechny národy světa. Nejčastěji se setkáváme s arabskými, čínskými nebo japonskými příslovími. I my jich máme úctyhodnou řadu.

Podobné je to s citáty. Většinou od známých velkých osobností všech dob. Věci duchovní povahy přežívají tisíciletí a jdou staletími až do naší současnosti. To proto, že jsou pravdivé a tím se mnohé stávají aktuálními i v současnosti.

**U citátu známe autora myšlenky – duchovního odkazu. Citáty mají větší cenu, než se zdá. Pozorného čtenáře upozorňují, radí mu a varují v mnoha životních situacích. To všechno nám nabízejí citáty.**

Jednou ze základních životních hodnot je lidské zdraví. Přejeme si ho často při různých příležitostech. Málokdy si ale uvědomujeme, že zdraví je velký poklad, o němž ani nevíme, dokud ho neztratíme. Teprve tenkrát si člověk váží víc zdraví než bohatství.

Přátelství obohacuje lidský život. Ten by byl bez přátel chudý. Mám na mysli dobré přátele. Podle čeho je vybírat a hodnotit?

Přátele je třeba vybírat a hodnotit podle jejich skutků, nikoli podle slov. Teprve skutky ukazují pravou hodnotu člověka. V neštěstí se pozná opravdové přátelství. Dokud je člověk slavný, má mnoho přátel; jakmile slávu ztratí, zůstane na světě sám.

Důvěra budí důvěru, ale všeho s mírou. Nenech se oklamat sladkou řečí. Kdo snadno uvěří, bývá často oklamán. Nevěř všemu, co lidé říkají. Bez důvěry se ale nedá žít. Věřit nebo nevěřit? Věř, ale hled' komu.

Ne nadarmo se říká, že řeč je obrazem ducha, jaký člověk, taková je jeho řeč. Slova člověka prozradí. Je tedy lépe mlčet, než pošetile mluvit. I hlupák, dokud nepromluví, může být považován za moudrého. Moudrý člověk totiž víc ví, než říká. Čím je kdo moudřejší, tím je skromnějši.

**Ne slova, ale skutky za tebe přesvědčivě mluví.** Proto věř činům víc než slovům. Slova, třeba líbivá, uletí do nenávratna, ale skutky zůstávají. I skutky se dá promluvit. A daleko přesvědčivěji.

**Kdo by netoužil po slávě, štěstí a kráse?** Ale sláva je cosi klamného, přelétavého. Štěstí je vzácné a nestálé. Je jako ze skla. Čím víc se třpytí, tím dřív se rozbijí. Co říci o kráse? Krása je křehký poklad a jak přichází do let, mění se v nic. I krásné dívky budou jednou stařenami. Nehledej krásu, je pomíjivá, nehledej bohatství je nejisté.

Škoda, že teprve s pozdními léty přichází zkušenost. Všechno lidské jednou začíná a jednou končí. S časem nic nenaděláme a je třeba počítat s ním s takovým jakým je. **Lidský život je dost dlouhý, jestliže ho umíš rozumně užívat.** Žít znamená přemýšlet a po celý život se učit.

A poučit se je smyslem sesbírání a zkompletování uvedených citátů.

*Sesbíral, utřídil a pro Vás i předmluvu napsal prof. Ladislav Šilhán,  
emeritní učitel latiny a dějepisu na SZŠ a VOŠZ Zlín.*

## MOUDROSTI VĚKŮ

### A) Tisíciletí promlouvají k přítomnosti.

1. Stará generace má pocit, že s ní ten lepší svět odchází, mladá generace, že s ní přichází lepší svět. (M. T. Cicero)
2. Není nic, co by se nedalo koupit, dáš-li tolik, kolik prodávající žádá. Cicero dodává: úředníky, soudce i ženy.
3. Žádná pevnost není tak opevněná, aby se nedala dobýt penězi. (M. T. Cicero)  
Srovnej: Zlato brány otvírá. Zlatý klíč všechno otevře.
4. Dárky, věř mi, získávají jak lidi, tak i bohy. (Ovidius)
5. Dary oslepují. Kdo maže, ten jede.  
Uvádí se už v 16. stol. s vysvětlením: kdo daruje, ten snáz zjedná, neboť darové oslepují.
6. Když mluví zlato, je každá řeč zbytečná.
7. **V nejzkaženějším státě je nejvíc zákonů.** (Tacitus)
8. Peníze ještě nikoho neudělaly bohatým. (L. A. Seneca)
9. Ó, občane, nejdřív si musíme nahrabat peněz; až po nich přijde ctnost. (Horatius)
10. Láska k penězům roste, čím víc se peníze rozmnožily. (Iuvenalis)
11. Čím víc lidé mají, tím víc touží mít. (L. A. Seneca)
12. Činy se rozcházejí se slovy. (M. T. Cicero)
13. Všichni se ptáme, zda je člověk bohatý, nikdo se neptá, zda je to člověk dobrý.
14. Peníz je teď nejvyšším králem v zemi. (Horatius)
15. Každý podplacený soudce špatně zkoumá pravdu. (M. T. Cicero)
16. Zlatem se otevírá vše. I brány podsvětí. (L. A. Seneca)
17. Za peníze lze zjednat všechno. (J. A. Komenský)

### B) O vzdělanosti a lidských hodnotách.

18. Víím, že nic nevím. (Sokrates)
19. Kdykoli máš pocit, že víš, věz, že toho je daleko víc, co ještě nevíš. (J. A. Komenský)
20. Čím je kdo vzdělanější a moudřejší, tím je skromnějí. (Walther)
21. Celý život se budeš učit. (L. A. Seneca)
22. Čím víc člověk ví, tím větší má pocit, že ještě nic neví. (Goethe)

23. Kdo prospívá ve vědomostech  
a neprospívá v mravech, více neprospívá, než prospívá. (Augustin)
24. Nikdy není pozdě začít se učit. Raději pozdě než nikdy. (příslloví)
25. Stýkej se s takovými druhy, kteří tě mohou udělat lepším. (L. A. Seneca)
26. Cokoli se učíš, učíš se pro sebe. (Plinius)
27. Neučíme se pro školu, ale pro sebe a pro život. (L. A. Seneca)
28. Záleží na tom, co umíš, ne na tom, co máš. (Horatius)
29. K moudrému člověku patří, že víc ví, než mluví. (M. T. Cicero)
30. Žít znamená přemýšlet a celý život se učit. (L. A. Seneca)
31. Kolik lidí, tolik názorů. Kolik hlav, tolik nápadů. (Walther)
32. Není hanba něco nevědět, ale hanba je nechtít se ničemu učit. (L. A. Seneca)
33. Je lepší učit se pozdě, než nikdy. (příslloví)
34. Moudrý je ten, kdo málo mluví. (Vergilius)
35. Moudrý přemýšlí, dřív než jedná. (M. T. Cicero)
36. Člověk má pocit, že ví, jen když ví málo. (Goethe)
37. Toho, co víme, je kapka; toho, co nevíme, moře. (Goethe)
38. Bohatý je ten, kdo je moudrý. (M. T. Cicero)
39. Učeným se nikdo nerodí. (Horatius)
40. Víc vědět, než mluvit, je moudré. (L. A. Seneca)
41. Vzděláním nepohrdá nikdo kromě hlupáka. (Ovidius)
42. Krása se zřídka pojí s moudrostí. (Tacitus)
43. V krásném hávu nehledej moudrou hlavu. (Ovidius)
44. V žádném věku není pozdě na učení. (L. A. Seneca)
45. Nikdo se nestává moudrým pouze náhodou. (L. A. Seneca)
46. Nikdo se nerodí moudrým. (L. A. Seneca)
47. Nikoli věkem, ale nadáním se dosahuje moudrosti. (Plautus)
48. Paměť slábne, pokud ji necvičíš. (M. T. Cicero)
49. Nic není tak hloupé jako hloupý smích. (Catullus)
50. Skutečný rozum bude u mne platit víc, než mínění luzy. (M. T. Cicero)
51. Po ukvapeném rozhodnutí přichází lítost. (P. Syrus)
52. Je rozumné dát se poučit i od nepřítele. (Ovidius)
53. Je vlastností hlupáků vidět cizí chyby a na vlastní zapomínat. (M. T. Cicero)
54. Každý člověk chybuje, ale jen hlupák je opakuje. (M. T. Cicero)
55. Nedělej to, o čem pochybuješ. (Plinius)
56. Co se stalo, stalo se; už se nemůže odstát. (Plautus)

### C) O čase

57. Život utíká jak plynoucí voda. (Ovidius)
58. Zatím však utíká čas a my stárneme, jak tiše jdou roky. (Vergilius)
59. Svému osudu neutečeš. (příslloví)

- |  |                |
|--|----------------|
| 60. Zatím však stále prchá čas, který se nemůže vrátit.          | (Ovidius)      |
| 61. Časy se mění a my se měníme s nimi.                          | (Walther)      |
| 62. Jsme prach a stín.   | (Horatius)     |
| 63. Promarněnou hodinu už nenajdeš.                              | (L. A. Seneca) |
| 64. Čas, který minul, nelze vrátit.                              | (Horatius)     |
| 65. Nic netrvá věčně.  | (Seneca)       |
| 66. Co rychle vzniká, rychle zaniká.                             | (příslolí)     |
| 67. Čas zraňuje, čas hojí.                                       | (příslolí)     |
| 68. Na co není lék, často vyléčí čas.                            | (příslolí)     |
| 69. Je třeba využít času, čas rychlým během se řítí.             | (Ovidius)      |
| 70. Využij dne, zítřku věř co nejméně.                           | (Horatius)     |
| 71. Není jisté, co přinese večer.                                | (Vergilius)    |
| 72. Nechval dne před večerem.                                    | (příslolí)     |
| 73. Čím jsou dny šťastnější, tím jsou kratší.                    | (příslolí)     |
| 74. Šťastné dny lidského života jsou krátké.                     | (L. A. Seneca) |
| 75. Smrt je jistá, hodina nejistá.                               | (M. T. Cicero) |
| 76. Dobu naší smrti neznáme a je to dobře.                       | (Horatius)     |
| 77. Život je dost dlouhý, jestliže ho umíš rozumně užívat.       | (L. A. Seneca) |
| 78. Užívejte čas; brzy již přijde tichým krokem nachýlené stáří. | (Ovidius)      |
| 79. Přemýšlej, jak je život krátký !                             | (Vergilius)    |
| 80. Náš život proletí v mžiku a nelze jít zpět.                  | (příslolí)     |
| 81. Přibývá let, ubývá sil.                                      |                |
| 82. Každou bolest vyléčí čas.                                    | (L. A. Seneca) |
| 83. Léta běží jak plynoucí voda.                                 | (Ovidius)      |
| 84. Nic není cennějšího než čas.                                 | (L. A. Seneca) |
| 85. Není bolest, kterou by dlouhý čas nezmírnil.                 | (M. T. Cicero) |
| 86. Co můžeš udělat po ránu, s tím do večera nečekej.            | (Tacitus)      |
| 87. Zkušenost přichází v pozdním věku.                           | (Vergilius)    |
| 88. Líným čas pomalu plyne, pilným zběsile pádí.                 | (příslolí)     |
| 89. Čas plyne a my stárneme, jak tiše jdou roky.                 | (Ovidius)      |
| 90. Čas je vládce nad vším.                                      | (příslolí)     |
| 91. Nepozorovaně se přikrádá stáří.                              | (Sallustius)   |
| 92. Všechno lidské je smrtelné.                                  | (příslolí)     |
| 93. Žij, ale pamatuj na smrt, čas utíká.                         | (L. A. Seneca) |
| 94. Nic lidského není věčné.                                     | (M. T. Cicero) |
| 95. Jako květ a vítr, tak přejde mládí.                          | (Ovidius)      |
| 96. Všechno, co vzniklo, zaniká. Všechno má svůj konec.          | (Plautus)      |
| 97. Čas všechno hojí.  | (Ovidius)      |
| 98. Co nemůže rozum, často vyléčí čas.                           | (L. A. Seneca) |
| 99. Snažme se užívat času, vždyť čas tak překotně míjí.          | (Ovidius)      |
| 100. Po nevládných časech zas přijdou lepší.                     | (Ovidius)      |

101. Minulé nemůžeme změnit. (M. T. Cicero)

### D) O přátelství

102. Dokud budeš slavný, budeš mít mnoho přátel;  
jakmile slávu ztratíš, zůstaneš zoufale sám. (Ovidius)
103. V neštěstí se pozná opravdové přátelství. (příslloví)
104. Opravdové přátelství může být jen mezi dobrými lidmi. (M. T. Cicero)
105. Nezáleží na tom, jak mnoho máš přátel, ale jak jsou dobří. (Horatius)
106. Přátelství vždycky prospívá. (L. A. Seneca)
107. Přízeň knížat a králů není nikdy věčná. (příslloví)
108. Spojenectví s mocným není nikdy upřímné. (příslloví)
109. Kdo zradí jiného, ani tobě nebude věrný. (Tacitus)
110. Vybereš-li si špatné přátele, sám se staneš špatným. (L. A. Seneca)
111. Panská láska žádného trvání nemá. (příslloví)
112. Přátelství uzavřené nad sklenkami bývá ze skla. (příslloví)
113. Pravé přátelství se pozná v neštěstí. (Ovidius)
114. Přátele je třeba posuzovat podle skutků, nikoli podle slov. (Sallustius)
115. V nouzi poznáš, kdo je tvým opravdovým přítelem. (Walther)
116. Štěstí přátele získává, neštěstí spolehlivě prověří. (L. A. Seneca)
117. Pohroma ukáže, máš-li spolehlivého přítele. (P. Syrus)
118. Přátele si vyhledávej mezi sobě rovnými. (Ovidius)
119. Luza měří přátelství užitkem, jež z něho má. (Ovidius)

### E) O dobru a zlu

120. V každém zlu je nakonec něco dobrého. (M. T. Cicero)
121. Kdo rychle dává, dvakrát dává. (Nový zákon)
122. Dobrý začátek, dobrý konec. (příslloví)
123. Nevděk světem vládne. Udělej čertu dobře, peklem se ti odmění. (příslloví)
124. Dav dupe po tom, kdo padl. (Horatius)
125. Zahálka kazí mysl a plodí zlo. (L. A. Seneca)
126. Práce vytváří pracovitost a skromnost. (Vergilius)
127. Dejte a bude vám dáno. (Nový zák.)
128. Kdo otročí tělu, není svobodný. (L. A. Seneca)
129. Neštěstí cvalem přichází, ale odchází pomalu. (Ovidius)
130. Pravda plodí nenávisť. (Terentius)
131. Každé zlo lze v zárodku snadno potlačit. (M. T. Cicero)
132. Kdo sám sebe chválí, rychle posměch utrží. (příslloví)
133. Co bývaly hříchy, jsou dnes dobré mravy. (L. A. Seneca)
134. Pravda vždycky vyjde najevo. (příslloví)

135. Ve všem je třeba napodobovat lepšího. (příslloví)
136. **Kdo přehlíží poklesky, stává se spoluvíníkem.** (M. T. Cicero)
137. Jaký je člověk, tak se k němu chovej. Na hrubý pytel, hrubá záplata. (příslloví)
138. První dojem klame. (Horatius)
139. Spojuje užitečné s příjemným. (Horatius)
140. Nikdo z nás není bez viny. (L. A. Seneca)
141. Tím, že nic nedělají, učí se dělat špatné věci. (L. A. Seneca)
142. Lenost je matka neřestí. Zahálka je matka hříchu. (příslloví)
143. Často zapomínáme, že rodiče pro nás udělali mnoho dobrého. (Horatius)
144. Příliš velká volnost je špatnou podněcovatelkou. (příslloví)
145. Ve městě vzniká rozmařilost, z ní smělost a všechny zločiny. (M. T. Cicero)
146. Naděje na beztrestnost je hlavním důvodem rostoucí zločinnosti. (M. T. Cicero)
147. Dobré se snadno mění v horší. (příslloví)
148. Neběduj nad tím, co nelze napravit. (příslloví)
149. Nezapývej se tím, co nemůžeš změnit. (Tacitus)
150. Obtížné věci zdolávám trpělivostí. (příslloví)
151. Líné mládí plodí chorobné stáří. (Livius)
152. Nepohrdej starým člověkem, sám se jednou dožiješ stáří. (L. A. Seneca)
153. Když vychází pýcha, zapadá štěstí. (Vergilius)

## F) O řeči

154. Řeč je obrazem ducha; jaký člověk, taková řeč. (M. T. Cicero)
155. Raději mlč, slova tě prozradí. (Ovidius)
156. Stručná řeč bývá milejší než dlouhá. (Horatius)
157. Je lepší mlčet než pošetile mluvit. (Walther)
158. I hlupák může být považován za moudrého, dokud nepromluví. (Starý zákon)
159. Hloupá je výmluvnost bez moudrosti. (L. A. Seneca)
160. Mluvte málo; jazyk nemá utíkat před rozumem. (Hemingwai)
161. Ovládej věc a slova přijdou sama. (M. T. Cicero)
162. Dobře může mluvit jen ten, kdo ovládá věc, o níž mluví. (M. T. Cicero)
163. Netřeba slov, věřte činům. (Ovidius)
164. Kde je třeba činů, slova nestačí. (Ovidius)
165. Hodně čti, přemýšlej a piš, abys mohl rozumně promluvit. (L. A. Seneca)
166. Slovo jednou pronesené nenávratně odlétá. (Horatius)
167. Podle skutků jejich poznáte je; ne podle slov. (Nový zákon)
168. Příklady jsou lepší než slova. (Tacitus)
169. Vlastní chvála páchne. (příslloví)
170. O mrtvých jen dobře. (Vergilius)
171. Mluvit neznamena jednat; není třeba slov, je třeba činů. (Sallustius)
172. Cení se to, co bylo uděláno, ne to, co bylo řečeno. (L. A. Seneca)

- |  |                        |
|--|------------------------|
| 173. Co je psáno, trvá; vyřčené slovo uletí.                         | (M. T. Cicero)         |
| 174. Mluv málo, hodně dělej.   | (Tacitus)              |
| 175. Co nejvíc dělat a co nejméně mluvit o sobě samém.               | (Livius)               |
| 176. Moudrý člověk víc ví, než mluví.                                | (Horatius)             |
| 177. Čím je kdo moudřejší, tím je skromnější.                        | (L. A. Seneca)         |
| 178. Ústa hlupáků překypují smíchem.                                 | (Horatius)             |
| 179. Podle častého smíchu můžeš poznat hlupáka.                      | (Walther)              |
| 180. Slova prozrazují hlupáka.                                       | (M. T. Cicero)         |
| 181. Řeč pravdy je prostá.   | (L. A. Seneca)         |
| 182. Hodně poslouvej, mluv málo a neprohlupeš.                       | (L. A. Seneca)         |
| 183. Uživej víc uší než jazyka.                                      | (příslóví)             |
| 184. Mezi moudrými naslouvej a hodně získaš.                         | (Vergilius)            |
| 185. Málo se věří člověku, který moc mluví.                          | (Walther)              |
| 186. Mírná řeč láme hněv.  | (Starý zák.)           |
| 187. Nikomu neškodí, že mlčel, škodí, že mluvil.                     | (Plautus)              |
| 188. Rozumná otázka prozrazuje znalost a moudrost.                   | (M. T. Cicero)         |
| 189. Lháři nevěř, ani když říká pravdu.                              | (příslóví)             |
| 190. Vždycky budiž slyšena i druhá strana.                           | (římská právní zásada) |
| 191. Kdo poskytl dobrodiní, ať mlčí a ať mluví, kdo je přijal.       | (L. A. Seneca)         |
| 192. Buď mlč, nebo řekni něco, co je lepší než mlčet.                | (příslóví)             |
| 193. I malý čin je víc než pouhá slova.                              | (příslóví)             |
| 194. Vyslyš každého, ale ponech si svůj názor.                       | (Walther)              |
| 195. Neříkej, že vykonáš, ale konej. Věci vykonané nejlépe promluví. | (J. A. Komenský)       |
| 196. Z hloupého jazyka přichází mnoho nepříjemností.                 | (příslóví)             |
| 197. Mluv málo, hodně dělej.   | (Tacitus)              |
| 198. Hovoříš-li s moudrým, mluv velmi málo.                          | (L. A. Seneca)         |
| 199. Slova se rozcházejí s činy.                                     | (M. T. Cicero)         |
| 200. Málo důvěry věnuj těm, kdo hodně mluví.                         | (Horatius)             |
| 201. Činy jsou víc než slova.  | (příslóví)             |
| 202. I prudký hněv opadne, když zazní vlídné slovo.                  | (Starý zákon)          |
| 203. V lichotné řeči se skrývá jed.                                  | (Vergilius)            |
| 204. Podle řeči se pozná člověk.                                     | (Ovidius)              |
| 205. Mezi slovy a činy stojí vysoká hora.                            | (Tacitus)              |
| 206. Moře slov a kapka činů.   | (příslóví)             |
| 207. Mluv jako poslední, nejdřív mlč. To je moudré.                  | (M. T. Cicero)         |
| 208. Mnoho řečí, ale málo moudrosti.                                 | (příslóví)             |
| 209. Nelitoval jsi, že's mlčel, často tě mrzelo, že's mluvil.        | (příslóví)             |
| 210. Poslouvej, dívej se a mlč.                                      | (příslóví)             |
| 211. Hodně poslouvej, mluv málo.                                     | (L. A. Seneca)         |
| 212. Ne slova, ale skutky za tebe nejlépe mluví.                     | (Tacitus)              |
| 213. Není třeba slov, ale činů.                                      | (Ovidius)              |



214. Zdůvodnit lze cokoliv a to navíc ještě i jakkoliv! (Pancochius)

### G) O důvěře

215. Je chyba věřit všemu jako nevěřit ničemu. (Walther)  
 216. Věř, ale hled', komu věříš. (Walther)  
 217. Kdo snadno uvěří, bývá často oklamán. (Walther)  
 218. Nenech se oklamat sladkou řečí. (Vergilius)  
 219. Nevěř tomu, od koho jsi jednou odešel zklamán. (Walther)  
 220. Nevěř, že je zlato, co se jako zlato třpytí. (Walther)  
 221. V ústech med, v srdci jed a zradu v činech. (Walther)  
 222. Pod beránčí kůží se často skrývá úmysl vlčí. (Walther)  
 223. Pod sladkým medem se skrývá jed. (Ovidius)  
 224. Pod sladkým medem se skrývá nejhorší zmije. (příslví)  
 225. Kdo zklame v maličkosti, zklame i ve velké věci. (příslví)  
 226. Dávej pozor na tichou vodu a němého psa. (příslví)  
 227. Nevěř všemu, co lidé říkají. (M. T. Cicero)  
 228. První dojem často klame. (Horatius)  
 229. Kdo rychle uvěří, spěchá, aby litoval. (příslví)  
 230. Pochybování je počátek moudrosti. (příslví)  
 231. Věřte činům, ne slovům. (Ovidius)  
 232. Víc prospěje být opatrný než si později stěžovat. (příslví)  
 233. Nevěř příliš člověku, který moc mluví. (L. A. Seneca)  
 234. První dojem mnoho lidí klame. (Phaedrus)  
 235. Důvěra budí důvěru. (Vergilius)  
 236. Kdo zradí jiného, ten ani tobě nebude věrný. (příslví)

### H) O slávě, štěstí a kráse

237. Za slávou a úspěchem kráčí závist. (Sallustius)  
 238. Svět'ská sláva není nic než klamně zdání. Jen závan větru. (L. A. Seneca)  
 239. Sláva je cosi klamného a přelétavého. (L. A. Seneca)  
 240. Slávu a štěstí provází závist. (příslví)  
 241. Jedni slouží slávě, druzí penězům. (příslví)  
 242. Ó jak rychle pomíjí svět'ská sláva! (Tomáš Akvinský)  
 243. Štěstí je jak ze skla; čím víc se třpytí, tím dřív se rozbije. (P. Syrus)  
 244. Málokdy se krása snoubí s moudrostí. (Petronius)  
 245. Tomu, co vyniká, se nikdy nevyhýbá závist. (Paterculus)  
 246. Štěstí přeje odvážným. (Vergilius)

247. Velikému štěstí se má věřit co nejméně. (Livius)  
 248. Cizí neštěstí nám ukazuje, čemu se máme vyhnout. (P. Syrus)  
 249. To, co nemůžeš napravit je nejlépe snášet. (L. A. Seneca)  
 250. Krása je křehký statek a tím jak přichází do let, mění se v nic. (Ovidius)  
 251. Krása je pomíjivá. I krásné dívky budou jednou stařenami. (Ovidius)  
 252. Nehledej krásu, je pomíjivá, nehledej bohatství je nejisté. (L. A. Seneca)

## I) O lidských vlastnostech

253. Cokoli děláš, dělej řádně a pamatuj na konec. (St. zákon)  
 254. Kdo rychle dává, dvakrát dává. (Nový zákon)  
 255. Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek. (příslloví)  
 256. Kdo začal, má polovinu díla hotovou. (Horatius)  
 257. Včely máme napodobovat. (Píle včel může být člověku vzorem. (L. A. Seneca)  
 258. Sleduj cesty mravenců a uč se od nich pracovitosti a moudrosti. (L. A. Seneca)  
 259. Dobrý začátek dělá dobrý konec. (příslloví)  
 260. Při dobrodiních má platit: aby ten, kdo dobrodiní vykonal o tom nikdy  
 261. nemluvil a ten, kdo ho dostal, na to nikdy nezapomněl. (L. A. Seneca)  
 262. Pomluva je největší zlo. (příslloví)  
 263. Jiné obviňuj, budeš-li sám bez viny. (M. T. Cicero)  
 264. Moudrý přemýšlí, než jedná. (M. T. Cicero)  
 265. Jen hlupáci opovrhují moudrostí a učením. (L. A. Seneca)  
 266. Víme tolik, kolik si pamatujeme. (příslloví)  
 267. Je třeba učit se tak dlouho, dokud neumíš. (L. A. Seneca)  
 268. Drž se toho, co je správné. (Nový zákon)  
 269. Kdo se chce stát vzdělaným, musí si nad zlato vážit knih. (L. A. Seneca)  
 270. Jen povrchní lidé soudí podle zevnějšku. (Ovidius)  
 271. Učeným se nikdo nerodí. (Horatius)  
 272. Jizvám se směje, kdo nepoznal ran. (M. T. Cicero)  
 273. Sebekázeň je klíčem k dokonalosti. (příslloví)  
 274. Člověka nelze soudit podle tváře. (příslloví)  
 275. Nevědomost je matkou zpupnosti. (M. T. Cicero)  
 276. Pilná práce všechno zmůže. (Vergilius)  
 277. Je-li ruka šetrivá, peněz v truhle přibývá. (příslloví)  
 278. Kdo s moudrými chodí, moudrý bude. (St. zákon)  
 279. Kdo pohrdá radou, pohrdá pomocí. (příslloví)  
 280. Čím víc lidé mají, tím víc touží mít. (Iustinus)  
 281. Nerozvážnost patří k mládí, moudrost ke stáří. (L. A. Seneca)  
 282. Žít znamená přemýšlet a po celý život se učit. (M. T. Cicero)  
 283. Nejlepším lékem proti hněvu je odklad. (L. A. Seneca)

284. Kdo byl jednou zlý, je pokládán za zlého. (příslolí)  
 285. Vždy je třeba bdít; dobrým lidem hrozí mnoho nástrah. (M. T. Cicero)

### J) O osudu

286. Každý osud je možno přemoci jen snášením a trpělivostí. (Vergilius)  
 287. Co nemohu změnit, snáším trpělivostí. (příslolí)  
 288. Každý je strůjcem svého osudu. (Sallustius)  
 289. V lidském životě není nic jistého. (Ovidius)  
 290. Kdo má souzeno viset, ten se neutopí. (příslolí)  
 291. Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm. (příslolí)  
 292. Osud si cestu vždy najde. (Vergilius)  
 293. Když budeš spokojen se svým osudem, budeš žít šťastně. (Horatius)

### K) O životě a zkušenostech

294. Žít znamená přemýšlet a celý život se učit. (M. T. Cicero)  
 295. Mládí je nerozvážené, zkušenost přináší teprve stáří. (příslolí)  
 296. Zkušenost dělá lidi opatrnými. (příslolí)  
 297. Šťastné dny lidského života jsou vzácné. (příslolí)  
 298. Čím jsou dny šťastnější, tím jsou kratší. (L. A. Seneca)  
 299. Neštěstí cvalem přichází, ale odchází pomalu. (Ovidius)  
 300. Každému úspěchu kráčí v patách závist. (Tacitus)  
 301. Každý člověk chybuje, jen hlupák však v chybách setrvává. (M. T. Cicero)  
 302. Chybovat je lidské. Nikdo se nerodí bez chyb. (Vergilius)  
 303. Chyby budou, dokud budou lidé. (Horatius)  
 304. Čím víc lidé mají, tím víc chtějí mít. (Iustinus)  
 305. Láska k penězům roste, jak přibýlo samotných peněz. (příslolí)  
 306. Zločinná touha po majetku. (Ovidius)  
 307. Záleží na tom, co jsi, ne na tom, co máš. (L. A. Seneca)  
 308. Je třeba jíst, abys žil, ne žít, abys jedl. (Sokrates)  
 309. Kdo chce psa bít, rychle si důvod najde. (Walther)  
 310. Kdo rychle posuzuje, spěchá, aby litoval. (příslolí)  
 311. Kdo spí, nehřeší. (Walther)  
 312. Ohýbej stromek, dokud je mladý. (Vergilius)  
 313. Napravuj syna, dokud je mladý a nešetři metly. (St. zákon)  
 314. Dítě, i když je jak andílek, přece potřebuje metlu. (J. A. Komenský)  
 315. Práce vytváří pracovitost a skromnost. (příslolí)  
 316. Když budeš žít poctivě, nedej na řeči zlých lidí. (M. P. Cato)

317. Odsuzují to, čemu nerozumějí. (Quintilianus)
318. Dejte a bud vám dáno. (Nov. Zák.)
319. Stejnou měrou jakou vy dáváte i vám bude naměřeno. (Nov. Zák.)
320. Tvrdý zákon, ale zákon. (Ulpianus)
321. Ten kdo chce zbohatnout, chce také zbohatnout rychle. (příslíví)
322. Bohatý je ten, kdo je moudrý. (L. A. Seneca)
323. Sedí na dvou židlích. (L. A. Seneca)
324. Pochybování je počátek moudrosti. (Descartes)
325. Dav dupe po tom, kdo padl. (příslíví)
326. Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek. (příslíví)
327. Kdo začal, má polovinu díla hotovo. (Horatius)
328. Zahálka kazí mysl a plodí zlo. (L. A. Seneca)
329. Dokud dýchám, doufám. (M. T. Cicero)
330. Kdo zradí jiného, ani tobě nebude věrný. (Walther)
331. Obtížné zdolávám trpělivostí. (Horatius)
332. Všechno lidské jednou začíná a jednou končí. (Sallustius)
333. Celý lidský život není nic jiného než cesta k smrti. (L. A. Seneca)
334. Protože není jisté, kde tě čeká smrt, čekej ji všude. (L. A. Seneca)
335. Smrt není trest, to je zákon života. (L. A. Seneca)
336. Člověče, pamatuj, že prach jsi a v prach se obrátíš. (Nový zákon)
337. Nevědomost je matka domýšlivosti. (příslíví)
338. Usilovná práce všechno přemáhá. (Vergilius)
339. Nejlepším lékem proti hněvu je odklad. (L. A. Seneca)
340. Hněv je špatný rádce; ten bije hlava nehlava. (příslíví)
341. Paměť se zmenšuje, jestliže ji necvičíš. (M. T. Cicero)
342. Nikdo z nás není bez viny. (Nový zákon)
343. Ovoce nepadá daleko od stromu svého. (Walther)
344. Nic není obtížné pro toho, kdo chce. (Walther)
345. Nezáleží na tom, jak mnoho máš přátel, ale jak jsou dobří. (L. A. Seneca)
346. Nikdy není pozdě začít se učit. (příslíví)
347. To, co vyniká, není nikdy ušetřeno závisti. (Sallustius)
348. Ten, kdo je všude, není nikde. (L. A. Seneca)
349. Stáří se vplíží, aniž ho tušíš. (příslíví)
350. Každý začátek je těžký. (Walther)
351. Každé zlo lze v zárodku snadno potlačit. (M. T. Cicero)
352. Mluv málo, hodně dělej. (Tacitus)
353. Co nejvíc dělat a co nejméně mluvit o sobě samém. (Tacitus)
354. K moudrému člověku patří, že víc ví, než mluví. (L. A. Seneca)
355. Je lépe pozdě než nikdy. (příslíví)
356. Co rychle vzniká, rychle zaniká. (příslíví)
357. Začátky všech věcí jsou malé. (M. T. Cicero)

358. Povrchního člověka zaujmou nicotnosti. (Ovidius)
359. Co se stalo, nelze změnit. (příslloví)
360. Čím je kdo moudřejší, tím je skromnější. (Walther)
361. Chci být raději zdravý než bohatý. (M. T. Cicero)
362. Stáří se má vždycky ctít. Nepohrdni člověkem v jeho stáří. (St. zákon)
363. S pozdními léty přichází zkušenost. (příslloví)
364. Je třeba být bdělý; dobrým lidem hrozí mnoho nástrah. (M. T. Cicero)
365. Mezi lidmi si všímej, kdo je moudrý; mnoho se dovíš a získáš. (L. A. Seneca)
366. Konec korunuje dílo. (Ovidius)
367. Hodně poslouvej, mluv málo. (příslloví)
368. Neznalost zákona škodí, nikoho neomlouvá. (M. T. Cicero)
369. Co bývaly hříchy, jsou dnes dobré mravy. (L. A. Seneca)
370. Není jisté, co přinese večer. (Sallustius)
371. Nechval dne před večerem (příslloví)
372. Ať se málo věří člověku, který moc mluví. (Tacitus)
373. Kdo seje vítr, sklídí bouři. (St. zák.)
374. Člověk člověku vlkem. (Plautus)
375. Jakou měrou měříte, takovou i vám bude naměřeno. (Nov. Zák.)
376. Mocní zákon nedodrží. (příslloví)
377. Jaký je člověk, tak se k němu chovej. Na hrubý pytel hrubá záplata. (příslloví)
378. Nemůžeme změnit to, co minulo, co se stalo. (příslloví)
379. První mezi sobě rovnými. (příslloví)
380. Lháři nevěř, ani když říká pravdu. (příslloví)
381. Není zlato, co se třpytí. (příslloví)
382. Cesta ke hvězdám není snadná. (L. A. Seneca)
383. Jednou ranou dub nepadne. (Walther)
384. Není třeba slov, ale činů (Ovidius)
385. Bledá smrt stejně klepe na chýše chudáků jako na věže králů. (Horatius)
386. Peníz je teď králem, ten celému světu vládne. (L. A. Seneca)
387. O každém dni si myslí, že se ti rozednil jako poslední. (Horatius.)
388. Špatně žijí ti, kdo stále začínají žít. (L. A. Seneca)
389. Pamatuj, že jsi jen člověk. (příslloví)
390. Ženský jazyk může smlčet jen to, co neví. (L. A. Seneca)
391. Smrt je jistá, hodina smrti nejistá. (M. T. Cicero)
392. Zatím však stále prchá čas, který se nemůže vrátit. (Vergilius)
393. Prchá nenávratný čas. (Vergilius)
394. Utíkají nám prchavá léta. (Horatius)
395. Je třeba učit se tak dlouho, dokud neumíš. (L. A. Seneca)
396. Život je dost dlouhý, jestliže ho umíš rozumně užívat. (L. A. Seneca)
397. Člověk nemá nic jistého. (Ovidius)
398. Práce často vysouší slzy a dodává radost. (příslloví)

399. Moudrý dříve přemýšlí, než jedná. (Walther)
400. Jak jsi zasel, tak sklidiš. (M. T. Cicero)
401. Každý podplacený soudce špatně zkoumá pravdu. (Walther)
402. Mnoho práce vytváří upřímnou skromnost. (příslolí)
403. Když přijde sláva, odejde paměť. (příslolí)
404. Rozumní rodiče by měli myslet nejen na to, aby jejich děti měly majetek, ale i na to, jak by moudrost a láska vešly do jejich srdcí. (J. A. Komenský)
405. Jen povrchní lidé soudí podle zevnějšku. (Ovidius)
406. Ten, kdo nic neočekává, nebude zklamán; to je dobrá zásada. Pak je každá maličkost přínosem. (R. Rolland)
407. Jizvám se směje, kdo nepoznal ran. (M. T. Cicero)
408. Pomluva roste tím, že jde dál. (příslolí)
409. Bohatý je ten, kdo je moudrý. (Horatius)
410. Vzácny je boháč, který není lakomý. (příslolí)
411. Nepohrdej starým člověkem; sám se jednou můžeš dožít stáří. (St. zák.)
412. Všechno má jisté hranice. (Horatius)
413. Naděje na beztréstnost je hlavním důvodem rostoucí zločinnosti. (Cicero)
414. Již nyní pamatujte, že jednou přijde stáří. (Ovidius)
415. Dobré se snadno mění v horší. (Quintilianus)
416. V mládí nedávej synovi příliš volnosti; nenaučí se kázní a pořádku a stane se tvrdohlavým. (St. zák.)
417. Ačkoli dítě vypadá jako anděl, přece potřebuje metlu. (J. A. Komenský)
418. Víc vědět než mluvit – to je moudré. (příslolí)
419. Hodně poslouvej, málo mluv a neprohlupeš. (příslolí)
420. Hovoříš-li s moudrým, mluv velmi málo. (příslolí)
421. Užívej víc uší než jazyka. (příslolí)
422. Dobrého člověka rada těší, hlupák těžko snáší rádce. (příslolí)
423. Obtížné věci zdolávám trpělivostí. (Tacitus)
424. Neběduj nad tím, co nelze napravit. (M. T. Cicero)
425. Dokud žiješ, je třeba doufat. (příslolí)
426. Každému úspěchu v patách kráčí závist. (Sallustius)
427. Slova se rozcházejí s činy. (M. T. Cicero)
428. Činy jsou víc než slova. (příslolí)
429. Kde je třeba činů, tam slova nestačí. (Ovidius)
430. Věřte činům, ne slovům. (Ovidius)
431. Hodnotí se to, co bylo vykonáno, ne co bylo řečeno. (L. A. Seneca)
432. O lidech nejlépe svědčí jejich činy. (příslolí)
433. Začni! Začátek je polovinou práce. (Horacius)
434. Moře slov a kapka činů. (příslolí)
435. To, co nemůžeš změnit, snášej jaké to je. (Walther)
436. Mluv jako poslední, nejdřív mlč. (M. T. Cicero)

437. Víc prospěje být opatrný než si později stěžovat. (příslolí)  
438. Kdo s moudrými chodí, moudrý bude. (St. zák.)  
439. Kdo našel dobrou ženu, našel poklad. (St. zák.)  
440. Líné mládí plodí chudobné stáří. (příslolí)  
441. Člověk nemá v životě nic jistého. (Ovidius)  
442. Každý začátek je těžký. (Walther)  
443. Málo mluv, hodně dělej. (Tacitus)  
444. Jaká práce, taková odměna. (M. T. Cicero)  
445. Zkušenost přichází v pozdním věku. (příslolí)  
446. Každý úděl překonáš tím, že ho budeš snášet. (Vergilius)  
447. Všechno, co vzniklo, také zaniká. (Sallustius)  
448. Všechno pomíjí tak jako plynoucí proud. (Walther)  
449. Jak zaseješ, tak sklídíš. (M. T. Cicero)  
450. Vzácné je vše nové, zevšední, co denně vidíš. (Walther)  
451. Vždy je třeba bdít; dobrým lidem hrozí mnoho nástrah. (M. T. Cicero)  
452. Kdo zradí jiného, ani tobě nebude věrný. (Walther)  
453. Jen málo důvěry tomu, kdo hodně mluví. (Walther)  
454. Nikdo se nestal slavným díky své lenosti. (Sallustius)

## L) O zdraví.

455. Zdraví je poklad, o němž nevíme, dokud ho neztratíme. (Celsus)  
456. Zdraví a svěžest je lepší, než všechno zlato. (příslolí)  
457. Raději chci být zdravý, než bohatý. (M. T. Cicero)



*Pokud se Vám tento text líbí, zdá se být užitečný, těšilo by Vás mít ho doma,  
prosím, vyžádejte si ho nebo rovnou vezměte.  
Je pro Vás zcela gratis!*



Vydáno v r. 2017 pro hosty Učitel'ského domu Luhačovice nákladem vlastním

*7. vydání*